SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1506

av Ajda Asgari och Camilla Hansén (båda MP)

Bättre samordning och stärkt stöd för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer samordnat stöd i kontakten med skola, hälso- och sjukvård, socialtjänst och andra berörda aktörer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ekonomisk trygghet för föräldrar med stort omsorgsansvar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad likvärdighet i landet för anhörigstöd och avlastningsinsatser till familjer som har ett omfattande omsorgsansvar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, såsom ADHD och autism, har rätt till stöd som ger dem goda förutsättningar att utvecklas, må bra och delta fullt ut i alltifrån utbildning till föreningsliv och gemenskap. Samhällets stöd ska utgå från barnets behov och bidra till jämlika livschanser. När stödet brister eller blir svårtillgängligt drabbas inte bara barnet utan hela familjen.

För många familjer präglas vardagen av omfattande kontakter med skola, elevhälsa, barn- och ungdomspsykiatri, habilitering, socialtjänst och andra relevanta aktörer. För

att få tillgång till de insatser som barnet har rätt till krävs ofta stor kunskap om regelverk och ansvarsfördelning samt betydande administrativa insatser. Det stöd man har rätt till kan därmed bli beroende av hur mycket tid, ork och resurser familjen har.

Ett mer samordnat stöd för familjer med omfattande behov

Många föräldrar vittnar om att de själva får bära ett omfattande ansvar för att samordna de insatser som barnet behöver. Det handlar om att boka möten, följa upp beslut, förmedla information mellan olika verksamheter och se till att olika aktörer fullgör sina åtaganden. Många familjer får också stöd, vägledning och kunskap genom organisationer inom civilsamhället. Dessa verksamheter har ofta en nära kontakt med barn och familjer och en god förståelse för de utmaningar som uppstår när flera aktörer är involverade kring ett barn. För att underlätta för familjerna bör det offentliga stärka samverkan med civilsamhällets organisationer som en del av arbetet för ett mer sammanhållet och tillgängligt stöd.

Ett samhälle som håller ihop måste fungera också för de familjer som har de största behoven av stöd. Familjer ska inte behöva lägga orimligt mycket tid och energi på att navigera mellan olika myndigheter och verksamheter för att få stöd som de redan har rätt till. Regeringen bör därför se över hur familjer med omfattande samordningsbehov kan erbjudas ett mer sammanhållet stöd i kontakten med samhällets olika aktörer samt hur samverkan mellan offentliga verksamheter och civilsamhället kan bidra till att stödet blir mer samordnat, tillgängligt och ändamålsenligt.

Ekonomisk trygghet för föräldrar med stort omsorgsansvar

Föräldrar till barn med omfattande stödbehov tvingas ofta anpassa sitt arbetsliv efter barnets situation. Många går ned i arbetstid eller avstår från karriärmöjligheter för att kunna delta i möten, hantera skolfrånvaro eller ge det stöd som behövs i vardagen.

Detta får konsekvenser för inkomster, karriärutveckling och den framtida pensionen. Särskilt tydliga blir konsekvenserna ur ett jämställdhetsperspektiv. Det är fortfarande i huvudsak kvinnor som tar det största omsorgsansvaret när ett barn behöver omfattande stöd. Därmed riskerar redan existerande ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män att förstärkas ytterligare.

Ingen förälder ska behöva välja mellan sitt barns behov och sin egen ekonomiska trygghet. Föräldrar som tar ett stort ansvar för att tillgodose sitt barns behov av stöd utför en viktig samhällsinsats. Ett samhälle som värnar barns rätt till stöd och utveckling behöver också ge rimliga förutsättningar för de föräldrar som bär ett stort

omsorgsansvar och göra det lättare att förena anhörigstöd med arbete. Föräldrar ska inte riskera ekonomisk utsatthet till följd av att de anpassar sitt arbetsliv för att tillgodose sina barns behov av stöd och omsorg. Regeringen bör därför se över hur den ekonomiska tryggheten för föräldrar som till följd av barns omfattande behov av stöd och omsorg behöver minska sin arbetstid eller på annat sätt anpassa sitt arbetsliv kan stärkas.

Likvärdigt anhörigstöd och bättre möjligheter till avlastning

Familjer som under lång tid bär ett omfattande omsorgsansvar behöver stöd, återhämtning och avlastning. Idag varierar möjligheterna till detta beroende på var du bor i landet snarare än på behov. Bristande möjligheter till avlastning riskerar att leda till stress, psykisk ohälsa och sjukskrivningar hos föräldrar och andra anhöriga. När de vuxna runt barnet inte får det stöd de behöver försämras också barnets förutsättningar för trygghet, utveckling och delaktighet. Att stärka stödet till anhöriga är därför inte enbart en fråga om omsorg om föräldrarna utan också en viktig barnrättsfråga.

Alla barn ska ges goda och jämlika förutsättningar att växa upp och utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. För att detta ska bli verklighet krävs att familjer som tar ett stort omsorgsansvar kan lita på att stöd finns tillgängligt oavsett var i landet de bor. Regeringen bör därför se över möjligheten att se över hur likvärdigheten ska öka i hela landet för anhörigstöd och avlastningsinsatser för familjer med barn som har omfattande funktionsnedsättningar.

Ajda Asgari (MP) *Camilla Hansén (MP)*